

[Knud Kristensen.]

varierer under Hensyn til de økonomiske Forhold, og de Priser, som er mere træge eller maaske helt uforanderlige.

Som et praktisk Eksempel kan vi tage det Forhold, som var til Stede, da Prisfaldet satte ind i Begyndelsen af Trediverne, hvilket Prisfald ogsaa ramte vort Land. I denne Situation var Forholdet det, at Priserne paa Varer, baade dem, vi skulde sælge, og dem, vi skulde købe udefra, faldt i meget stort Omfang. Dette i Forbindelse med de herskende Omkostninger betød, at de fleste danske Erhverv blev urentable. Omkostningerne hjemme, som ikke gik ned i samme Forhold, var saa høje, at der i meget stor Udstrækning blev Tale om Underskudsforretninger, der betød Krisetilstande for den største Part af Erhvervene, Arbejdsløshed og alt, hvad dermed følger.

I en saadan Situation var det naturligt, at man forlangte en Nedsættelse ogsaa af de indenlandske Priser, de indenlandske Omkostninger, der jo, hvad Forholdene viste baade i vort Land og i andre Lande, var næsten urørlige paa Grund af Organisationsforhold og andre Forhold. For disse Omkostninger, som saaledes var fastlagt, disse Priser paa Lønninger, paa Renter, paa Gæld og paa Husleje, som ikke kunde nedsættes ad direkte Vej, betød et Kronefald en Nedsættelse, idet nemlig det Kroneantal, som de var fikseret paa, forblev det samme, men hver enkelt Krone blev mindre værd.

Det er utvivlsomt, at denne Foranstaltning var til Gavn for hele Erhvervslivet, fordi den bragte Produktionsomkostningerne ned i Forhold til de Priser, der kunde opnaas for de Varer, der skulde sælges, og det viste sig da ogsaa, at den betød større Beskæftigelse og i det hele taget en Lettelse for Erhvervslivet herhjemme. Der skete heller ikke Uret imod nogen, synes jeg, for de, som havde de faste Indtægter, det være sig Løn, Understøttelse eller Renteindtægt, kunde efter Prisfaldet købe lige saa mange Varer for den reducerede Krone, ja, endogsaa flere, end de kunde før Prisfaldet, og Kronesænkningen betød altsaa blot, at disse Folk ikke fik den store Fordel, som de ellers vilde have faaet af det kolossale Prisfald, en Fordel, som dog ved hele Erhvervslivets Vanskeligheder og Sammenbrud snart vilde være blevet illusorisk, ogsaa for disse. Der var efter denne Reduktion af Omkostningerne intet Grundlag for yderligere Prisstigning, thi Forholdet var dengang det, at de udenlandske Priser faldt, og det, som vi gennemførte ved denne Reduktion af Kroneværdien, var kun en delvis en Imø-

degaaelse af dette Prisfald, saadan at Konkurrencen udefra forhindrede en Prisstigning herhjemme og derigennem ogsaa en Omkostningsstigning, en Lønstigning. En Prisstigning herhjemme kunde altsaa kun finde Sted, for saa vidt der indtraadte en international Prisstigning, og kun i det Omfang, som denne Prisstigning betingede.

Derfor var det ogsaa forkert, som jeg allerede tidligere har gjort opmærksom paa, at man kunde forudse, at Kronesænkningen dengang før eller senere vilde føre til en Prisstigning. Det kunde den nemlig ikke. Hvis vi ikke udelukkede Konkurrencen udefra, kunde der ikke herhjemme komme nogen Prisstigning ud over den, som en international Prisstigning kunde give Anledning til. Det er min Tro, at selv om vi ikke ved Kronesænkningen dengang fik tilvejebragt fuld Lighed Erhvervene imellem, vilde det have været muligt paa det Grundlag, som da var skabt, at tilpasse os saadan, at man havde kunnet opbygge og udvikle et Erhvervsliv, der vilde have været langt gunstigere stillet, end Tilfældet er blevet. Og hvad er nu Grunden til, at dette ikke er sket? Grunden er efter min Opfattelse den, at man, i Stedet for paa dette Grundlag at lade Konkurrencen virke, gennem visse Beskyttelsesforanstaltninger, visse importregulerende Foranstaltninger foretog en kolossal Beskyttelse af visse af de hjemlige Erhverv, saaledes at de var i Stand til at sætte Priserne op, og derefter fulgte Kravet om en Lønstigning — ogsaa med en vis Ret, fordi disse Erhverv var i Stand til at betale den. Og denne Tendens bredte sig til de øvrige Erhverv, saaledes at vi kom ind i en Lønstigning, en Omkoststigning og en Prisstigning paa det hjemlige Marked.

Det er denne Udvikling, som har borttaget meget — for ikke at sige omtrent det hele — af den Fordel, som de eksporterende Erhverv fik ved denne Kronesænkning, og som de øvrige Erhverv ogsaa fik; men disse, som arbejdede paa Hjemmemarkedet, kunde beholde den, fordi de fortsat kunde sætte Priserne op og derigennem sætte Omkostningerne og Lønningerne op og saa vælte alt dette over paa de eksporterende Erhverv.

Jeg mener altsaa, at i den Situation, vi da stod i, var denne Kronesænkning fuldt forsvarlig og meget nyttig. Det, der var Fejlen, var, at vi ikke baserede vort Lands Udgiftsniveau paa det Grundlag, som da var skabt, men tillod, ja, endogsaa fremhjalp en yderligere Stigning af den hjemlige Omkostningskonto og derigennem førte os ud i omtrent samme Situation som den, vi befandt os i før Kronesænkningen.